

Fotograf Uta Freia Beer og Samlingsforvalter Åse Fredrikson

VEILEDER I FOTOGRAFERING AV MUSEUMSOBJEKTER

Forord

Veilederens målgruppe er små og større museer, bygdemuseer og historielag, uten utdannede fotografer. Veilederen har anbefalte standarder som rammeverk, og angir noen, av mange mulige, fremgangsmåter for å ta gode foto av museumsobjekter.

Målet er å heve kvaliteten på foto av museumsobjekter til dokumentasjonsformål, men også for tilgjengeliggjøring på hjemmesider og Digitalt Museum. Tanken er å gi råd som er enkle å forstå og gjennomføre for lekfolk. Det foreslås også så rimelige løsninger som mulig når det gjelder utstyr. Vi foreslår noen leverandører, men disse er kun eksempler. Det anbefales å ta kontakt med den lokale fotobutikken.

Veilederen er lagt opp med illustrasjoner av arbeidsprosessene – steg for steg. Vi har delt veilederen opp i kapitler, der vi tar for oss gjenstander ut fra størrelse og materiale. Dette gjør det mulig å laste ned kun ønsket kapittel.

Fotografen anbefaler bruk av gråkort/fargekort. Dersom en ikke har bildebehandlingsprogram, er det også mulig å ta et foto uten fargekort, til bruk på Digitalt museum. Følger en anbefalingene gitt, vil resultatet bli bra.

Prosjektet er finansiert av Norsk Kulturråd og var i utgangspunktet en søknad fra IFF – Institusjonsfotografenes forening. Museene i Sør-Trøndelag AS overtok prosjektet i 2017. Dette fordi MiST med finansiering fra Norsk Kulturråd har en godt egnet publiseringskanal gjennom **Samlingsnett.no**.

Underveis i prosjektet er det innhentet innspill og synspunkter fra flere profesjonelle institusjonsfotografer. I oppstartfasen deltok Dino Makridis, Sverresborg Trøndelag Folkemuseum og seinere Monica Milch Gebhardt, Varanger museum. Tusen takk for gode råd. Takk til Institusjonsfotografenes forening for tilliten.

Først og fremst takk til fotograf Uta Freia Beer og samlingsforvalter Åse Fredrikson for flott og grundig arbeid.

Trondheim, mars 2020

Ann Siri Hegseth Garberg
Prosjektleder/ Seniorrådgiver samlingsforvaltning
Museene i Sør-Trøndelag

4

2-dimensjonale objekt. Objekt som krever henging på vegg.

Husk: ID-nummerskilt, grå/fargeskalakort, og selvutløser til kameraet for å begrense uklarheter.

4.1

VERK UTEN GLASS OG RAMME

Oppsett
Belysning
Kameravinkler
Utsnitt og klipping

4.2

VERK MED FORGYLT, RAMME, UTEN GLASS

Oppsett
Belysning
Kameravinkler
Utsnitt og klipping

4.3

VERK MED GLASS. SPESIALOPPSETT FOR Å REDUSERE REFLEKSJONER

Oppsett
Belysning
Kameravinkler
Utsnitt og klipping

4.1 VERK UTEN GLASS OG RAMME, ELLER ANDRE REFLEKTERENDE FLATER

Oppsett: Veggoppsett

Helst skal verket henge flatt på vegg. Vår utfordring var en vegg uten mulighet til å feste verk direkte. Løsningen ble to veggplater i forskjellige størrelser. Den lille platen ble malt en nøytral hvit og festet til den store veggplaten. Vi fikk verket opp i god arbeidshøyde, og oppnådde en viss fleksibilitet. Her kunne vi så tilpasse oppheng til opphengsystem på verket. Husk farge- eller gråskalakort og ID-nummerskilt for verket. Målet er å dokumentere verket som det er.

TIPS: Angående verk på papir i passepartout: For å unngå skade på passepartout eller verk, så kan vi foreslå to ulike metoder for å feste verket på veggen. En metode vil være å feste en metallplate på veggen, og henge opp verket med filtdekkede magneter. Magnetene er pålimt filt, slik at de ikke skader overflaten. En annen metode vil være å bruke såkalt «tyggegummi»; Tack-it, Blue tack eller lignende, for å feste passepartouten med verket på den hvitmalte veggen.

Bruk ikke «tyggegummi» direkte på verk av papir da det kan misfarge og skade papiret.

Belysning

To dagslyslamper er plassert symmetrisk på hver side av kamera. Det er lik styrke på lampene. Når bildet tas, slås all øvrig belysning som kan forstyrre korrekt fargegjengivelse av. Bruk selvutløser for å unngå vibrasjoner som kan oppstå ved lang eksponering, slik at man unngår uklartheter.

Når det er et verk som ikke reflekterer og ikke har ramme, kan man sette lampene som man ønsker, med mål om å få jevn belysning. Om verket er skeivt eller bølgete, må man bruke litt tid på å få belysningen så jevn som mulig, og man oppnår kanskje ikke helt symmetrisk plassering av lampene. I illustrasjonen peker lampene nesten rett frem, tett inntil kamera.

Kameravinkler

Det er viktig at kamera står på stativ med vater eller at man bruker annet vater til kamera. Om veggen står litt i vinkel, slik vår gjør ved denne løsningen, må kamera vinkles i samme grad. Kamera må stå rett foran verket. Bruk 80 mm objektiv, og helst blenderåpning 9. Her behøver man ikke dybdeskarpheit. Ikke bruk vidvinkel, det vil gi perspektivforstyrrelser.

Utsnitt og klipping

Denne metoden for objektdokumentasjon er effektiv og god. Her er bildet tatt med ID-nummerskilt med mål, og gråskalakort. Man kan relativt enkelt senere justere fargene og klippe bildet for publisering. Når man klipper, bør objektet fylle 60-80 % av billedflaten.

Foto 1 gir en grunnleggende fotografisk beskrivelse av helheten av objektet, inkludert rammen. Dokumenter i tillegg gjerne baksiden av verket samt detaljer.

1. Uklippet

1. Klippet

4.2 MALERI MED GULLRAMME, UTEN GLASS

Oppsett: Veggoppsett

Helst skal verket henge flatt på vegg. Vår utfordring var en vegg uten mulighet til å feste verk direkte. Løsningen ble to veggplater i forskjellige størrelser. Den lille platen ble malt en nøytral hvit og festet til den store veggplaten. Da fikk vi verket opp i god arbeidshøyde, og oppnådde en viss fleksibilitet. Husk farge- eller gråskalakort og ID-nummerskilt for verket. Målet er å dokumentere verket *som det er*.

Belysning

Når bildet tas, slår vi av all øvrig belysning som kan forstyrre korrekt fargegjengivelse. Bruk selvutløser for å unngå vibrasjoner som kan oppstå ved lang eksponering, slik at man unngår uklarheter.

På grunn av gjenskinnet i rammen settes lampene mot reflektorer slik at man oppnår indirekte belysning som vil dempe refleksjonen og gi jevn belysning, også av rammen. To dagslyslamper er plassert symmetrisk på hver side av verket. Det er lik styrke på lampene. Avhengig av hvilken størrelse man behøver på reflektorene kan man bruke de fra innkjøpslisten, eller man kan bruke stødige isoporplater.

Kameravinkler

Kamera må stå rett foran verket. Det er viktig at kamera står på et stativ med vater eller at man bruker annet vater til kamera. Om veggen står litt i vinkel, slik vår gjør ved denne løsningen, må kamera vinkles i samme grad. Bruk 80 mm objektiv, og helst blenderåpning 9. Her behøver man ikke dybdeskarphet. Ikke bruk vidvinkel, det vil gi perspektivforstyrrelser.

Utsnitt og klipping

Denne metoden for objektdokumentasjon er effektiv og god. Her er bildet tatt med ID-nummerskilt med mål, og gråskalakort. Man kan relativt enkelt senere justere fargene og klippe bildet for publisering. Når man klipper, bør objektet fylle 60-80 % av billedflaten.

Foto 1 gir en grunnleggende fotografisk *beskrivelse* av helheten av objektet, inkludert rammen. Dokumenter i tillegg gjerne baksiden av verket samt detaljer.

1. Uklippet

1. Klippet

2. Detalj kan tas for eksempel av ramme og signatur

4.3 VERK MED GLASS. SPESIALOPPSETT FOR Å UNNGÅ REFLEKSJONER

Oppsett: Veggoppsett

På grunn av at glasset fungerer som et speil, må man forsøke å nøytralisere omgivelsene som reflekteres i objektet. Her har fotografen brukt den vanlige bakgrunnen på rull for å skjule seg selv, kamera og omgivelsene. Det er klippet et «kikkhull» for kameraet. Samme metode kan brukes for å fotografere speil.

Belysning

Verket er rammet inn med glass og ramme. Her er refleksjonene et stort problem. Belysningen er derfor indirekte. Når bildet tas, slår vi av all øvrig belysning som kan forstyrre korrekt fargegjengivelse. Bruk selvutløser for å unngå vibrasjoner som kan oppstå ved lang eksponering, for å unngå uklårheter.

Kameravinkler

Kamera er satt i normal stilling, for verket er horisontalt. Kamera må stå rett foran verket. Det er viktig at kamera står på et stativ med vater eller at man bruker annet vater til kamera. Om veggen står litt i vinkel, slik vår gjør ved denne løsningen, må kamera vinkles i samme grad. Bruk 80 mm objektiv, og helst blenderåpning 9. Her behøver man ikke dybdeskarphet. Ikke bruk vidvinkel, det vil gi perspektivforstyrrelser. Husk at man skal dokumentere verket *som det er*. Sørg for at verket fyller størstedelen av billedflaten.

Utsnitt og klipping

Bildet er tatt med ID-nummerskilt med mål, og gråskalakort. Man kan relativt enkelt senere justere fargene og klippe bildet for publisering. Når man klipper, bør objektet fylle 60-80 % av billedflaten.

Foto 1 gir en grunnleggende fotografisk beskrivelse av *helheten* av objektet, inkludert rammen. Dokumenter i tillegg gjerne baksiden av verket samt detaljer.

1. Uklippet

1. Klippet